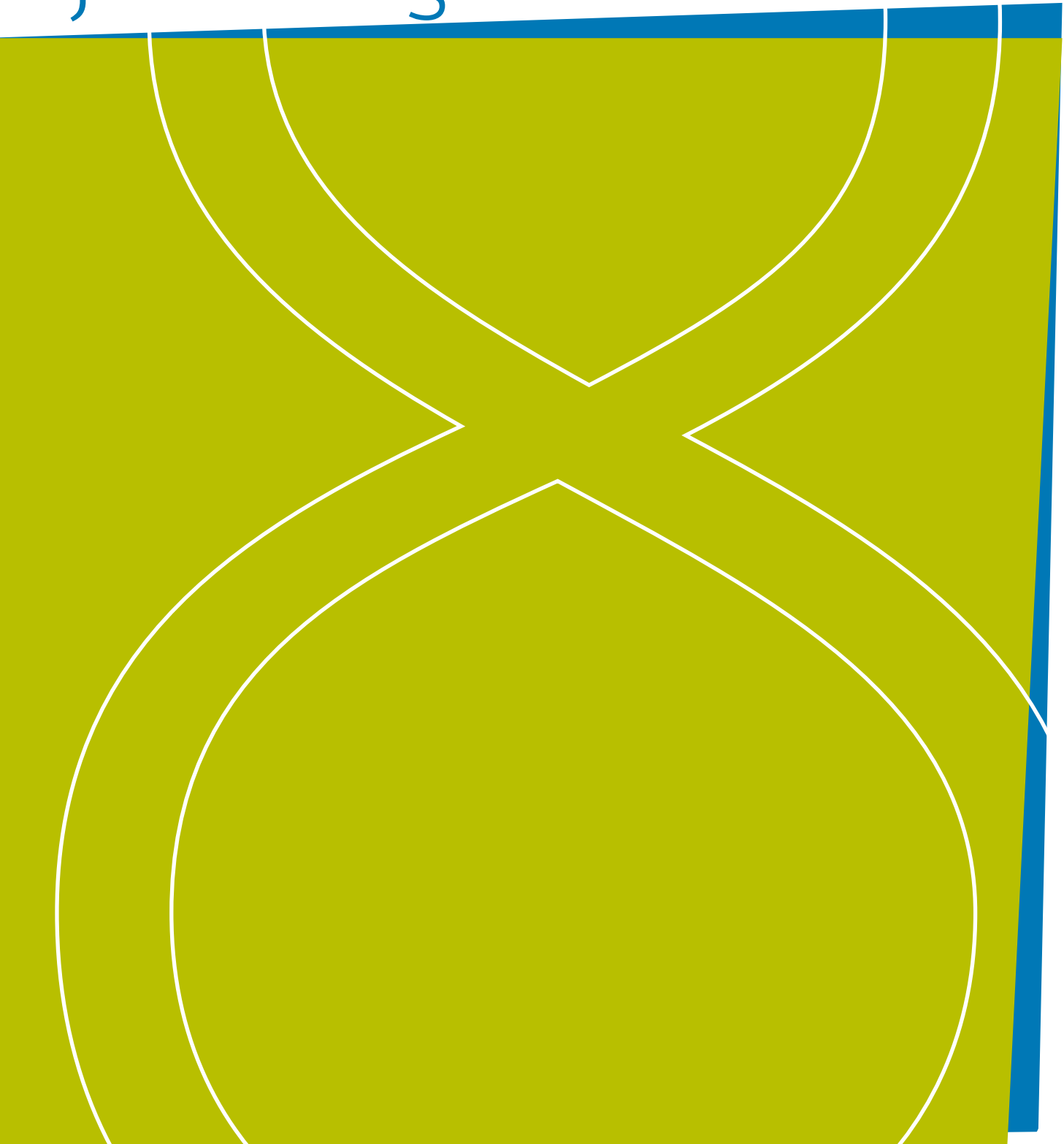
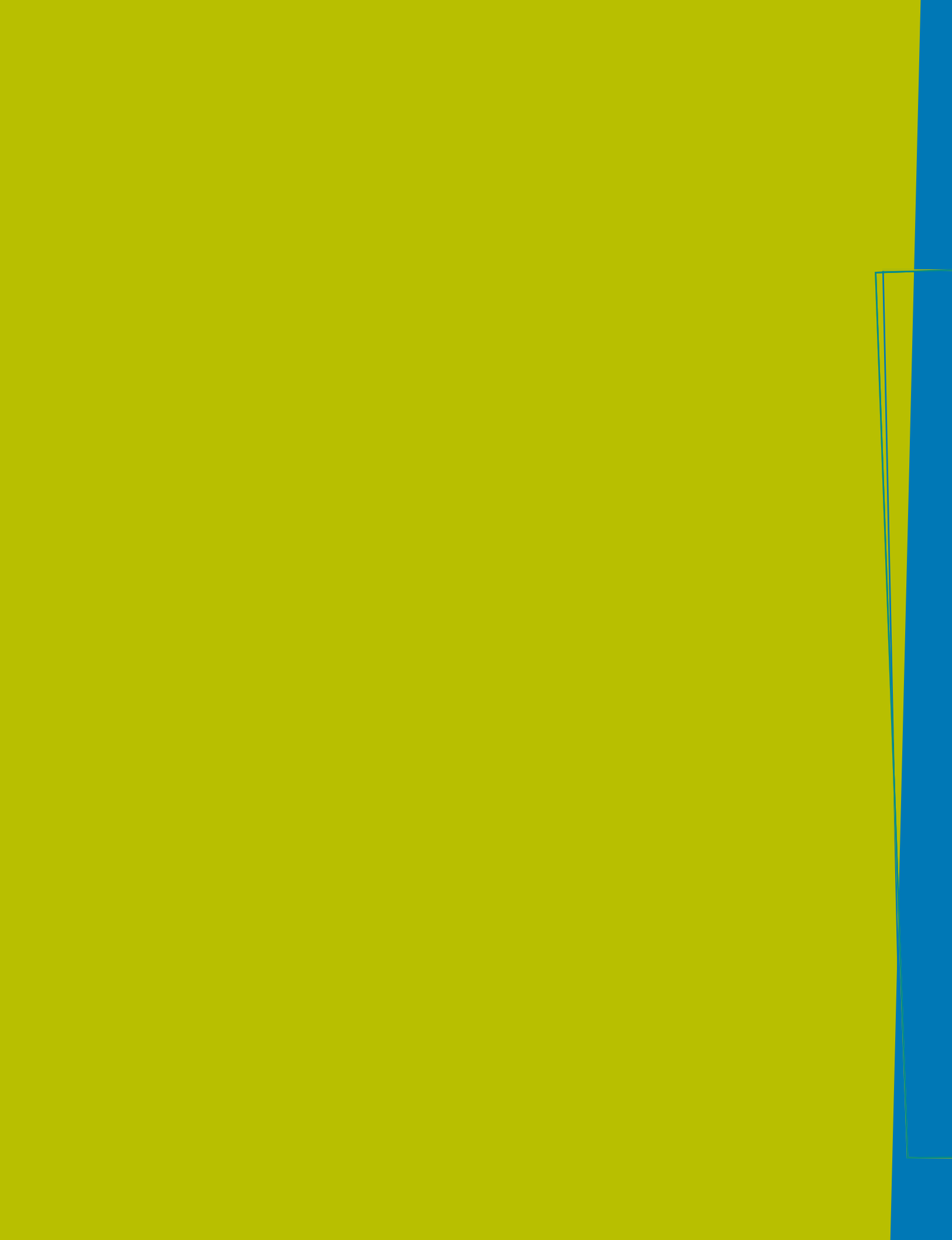

Blue Sky Group

Jaarverslag 2018

Jaarverslag 2018

Inhoud

Profiel van de onderneming

Kernactiviteiten > Blue Sky Group Holding B.V. (Blue Sky Group) is specialist op het gebied van pensioenfondsbeheer en verzorgt per 1 januari 2019 de uitvoering van collectieve pensioenregelingen voor circa 87.000 verzekerden. Voor onze opdrachtgevers beheren wij een vermogen van circa 22 miljard euro.

Missie > 'Meer voor nu en later', dat willen wij bereiken voor de deelnemers van onze opdrachtgevers. Niet alleen meer geld, maar ook meer aandacht, service, inzicht en overzicht. Wij willen deelnemers nu excellente service en persoonlijke aandacht bieden, zodat ze weten dat het goed geregeld is voor later.

Doelstelling > Vanuit deze missie hebben we een dubbele focus:

- We willen onze huidige positie in de collectieve markt versterken door groei te realiseren en producten en processen te versimpelen.
- Daarnaast bereiden we ons voor op het bedienen van de individuele markt door het ontwikkelen van individuele producten, het bouwen aan een sterk merk en door het aangaan van slimme partnerships.

Organisatie > Met circa 150 werknemers is Blue Sky Group een middelgrote pensioenuitvoerder. Blue Sky Group heeft een platte organisatiestructuur met korte communicatielijnen. Wij zijn hierdoor een effectieve en flexibele organisatie, die groot genoeg is om continuïteit en schaalvoordelen te bieden en klein genoeg om de dienstverlening persoonlijk te houden.

Werkwijze > Onze werkwijze kenmerkt zich door het in samenhang bekijken van de processen die op verschillende niveaus binnen een pensioenfonds spelen. Door onze ervaring met nagenoeg alle aspecten van pensioenuitvoering zijn wij in staat snel verbanden te leggen. Wij zien de gevolgen van veranderingen tijdig aankomen en kunnen onze opdrachtgevers passend adviseren.

Diensten > De dienstverlening van Blue Sky Group omvat:

- pensioenuitvoering en -administratie
- financiële administratie
- bestuursondersteuning en -advies
- fiduciair vermogensbeheer

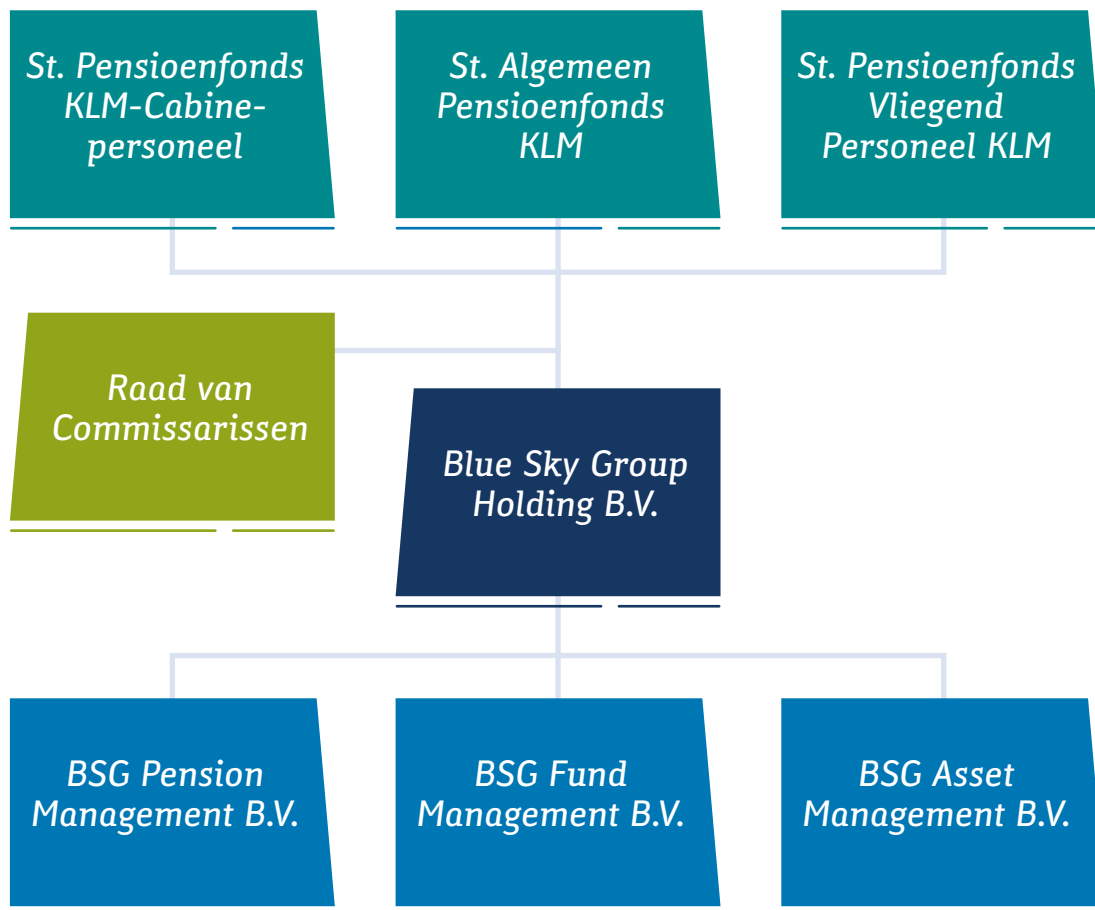

Onderscheidend vermogen > De organisatie onderscheidt zich van andere pensioenuitvoerders door:

- een betrokken en persoonlijke benadering van opdrachtgevers in de rol van adviseur en uitvoerder
- een duidelijke focus op pensioenen, zonder afgeleid te worden door andere zaken
- goed overzicht van de samenhang van alle processen die bij het bestuur van een pensioenfonds plaatsvinden
- ruime ervaring op het gebied van pensioenen en bekendheid met een groot scala van fondsen en regelingen
- onafhankelijkheid, wij zijn geen onderdeel van een verzekeraar of financiële dienstverlener
- het uitvoeren van complexe regelingen

Besturingsstructuur > Blue Sky Group is een besloten vennootschap, met drie KLM pensioenfondsen als aandeelhouders. Een raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur, de bedrijfsvoering en de algemene gang van zaken van de onderneming. De leden van deze raad worden benoemd door de aandeelhouders.

Juridische structuur

Kerncijfers

	2018	2017
Balans (EUR duizenden)		
Eigen vermogen (inclusief onverdeelde winst)	14.898	13.724
Balanstotaal geconsolideerd	24.729	21.772
Resultaten (EUR duizenden)		
Omzet	37.418	33.690
Resultaat na belastingen	1.174	286
Opdrachtgerelateerd		
Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in administratie	86.549	87.411
Beheerd vermogen (EUR miljoenen)	21.545	22.014
Personeel		
Gemiddeld aantal fte's	137	141

Personalia

Raad van Commissarissen

Voorzitter

De heer drs. L. Deuzeman
Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA
De heer drs. W.F.C. Cramer

Blue Sky Group Holding B.V.

Algemeen directeur

Directeur

Hoofd Personeel & Organisatie

Hoofd Financiën

De heer drs. B.A.A.M. van der Stee
Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC
Mevrouw drs. N. van Koningsveld
De heer J-D. Bronkhorst

BSG Asset Management B.V.

Chief Investment Officer

Chief Operating Officer

De heer J.L. Jonk
De heer mr. drs. T.G.A. Keijzers RBA

BSG Fund Management B.V.

Chief Investment Officer

Chief Operating Officer

De heer J.L. Jonk
De heer mr. drs. T.G.A. Keijzers RBA

BSG Pension Management B.V.

Directeur Pension Management B.V.

De heer mr. E. Bakker

Compliance officer

De heer drs. A.L. Leeters RBA FRM

Accountant

KPMG Accountants N.V.

Personalia

Leo Deuzeman

Daniëlle Melis

Willem Cramer

Toine van der Stee

Orpa Bisschop

Nienke van Koningsveld

Jan-Derk Bronkhorst

Jack Jonk

Jos Keijzers

Erik Bakker

Sander Leeters

Bericht van de raad van commissarissen

Activiteiten

In het verslagjaar vergaderde de raad viermaal met de directie. Het belangrijkste onderwerp van gesprek vormde de ontwikkeling en implementatie van een nieuwe lange termijnstrategie voor Blue Sky Group. Andere belangrijke onderwerpen waren de uitbesteding van het datacenter en de inrichting van het corporate risicomanagement en compliance. Het jaarverslag werd besproken in een afzonderlijke vergadering in aanwezigheid van de externe accountant. Ook had de raad een separate ontmoeting met de ondernemingsraad.

De raad beoordeelde het functioneren van de directie en stelde de beloning, waaronder de variabele beloning, van de directie vast. Ook overlegde de raad met de aandeelhouders in de algemene vergaderingen van aandeelhouders en in een buitengewone vergadering. In de eerste vergadering werd de jaarrekening 2018 vastgesteld. Gedurende het jaar heeft de raad meerdere malen in een informele vergadering met de aandeelhouders overlegd over de hoofdlijnen van de nieuwe strategie van BSG. Tijdens de buitengewone aandeelhoudersvergadering in september is deze strategie vastgesteld.

In 2018 is de heer T. Krol na 12 jaar volgens rooster teruggetreden als voorzitter van de raad van commissarissen. In de periode daaraan voorafgaand was de heer Krol gedurende 2 termijnen voorzitter van de besturen van de 3 KLM pensioenfondsen. In beide functies heeft de heer Krol een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de onderneming en aan de goede relaties tussen alle betrokken partijen. Wij zijn de heer Krol daarvoor zeer veel dank verschuldigd. In december trad de heer W. Cramer toe tot de raad. Het voorzitterschap van de raad is overgenomen door de heer L. Deuzeman.

Jaarrekening

De raad beoordeelde de jaarrekening 2018. Verder nam de raad kennis van de goedkeurende verklaring van KPMG Accountants N.V. en het accountantsrapport welke uitvoerig werd besproken met de accountant in bijzijn van de directie.

De algemene vergadering van aandeelhouders wordt voorgesteld de jaarrekening zonder voorbehoud vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde toevoeging van het volledige resultaat van 1.174 duizend euro aan de overige reserves. Daarnaast stelt de raad de algemene vergadering van aandeelhouders voor om décharge te verlenen aan de directie voor het beheer in het afgelopen jaar en aan de raad voor het toezicht daarop.

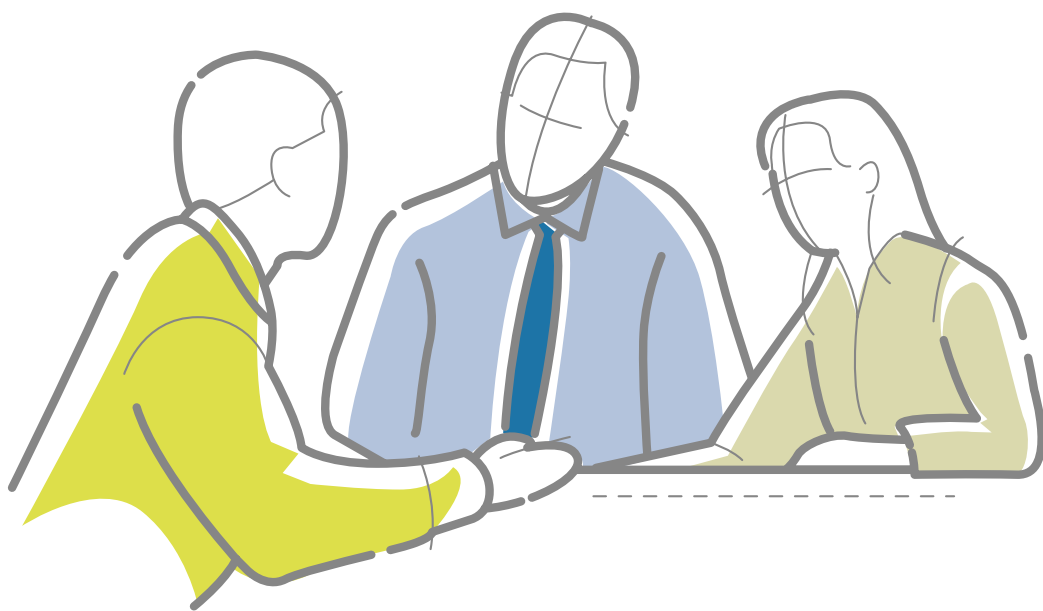
Wij danken alle medewerkers en de directie voor hun grote inzet en betrokkenheid bij de onderneming in 2018.

Amstelveen, 7 maart 2019

Raad van commissarissen
De heer drs. L. Deuzeman (voorzitter)
Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA
De heer drs. W.F.C. Cramer

Verslag van de directie

Verlag van de directie

Activiteiten

Het verslagjaar is voor Blue Sky Group bijzonder goed verlopen. We konden het jaar afsluiten met een hoger bedrijfsresultaat dan was begroot. Het jaar stond grotendeels in het teken van de ontwikkeling van een nieuwe langetermijnstrategie. Daarover hebben we in het najaar met onze raad van commissarissen en onze aandeelhouders algehele overeenstemming bereikt.

In de omgeving van Blue Sky Group is veel in beweging. Demografie, digitalisering en individualisering van de samenleving zijn factoren die grote invloed hebben op onze klanten, op onze producten en op onze manier van werken. We weten nog niet wat er uit de discussie over het nieuwe pensioenstelsel gaat komen, maar we hebben wel een visie waar het heen gaat. Deze visie is kort samengevat bij de verwachtingen voor 2019.

In 2018 heeft Blue Sky Group het IT-datacenter geheel uitbesteed. Ons gehele applicatielandschap is ondergebracht bij een professionele en duurzame IT-serviceprovider, waarmee ook de veiligheid en beschikbaarheid van onze systemen gegarandeerd is voor de toekomst.

Aan het begin van 2018 voldeed Blue Sky Group geheel aan de eisen van MiFID II. Onze MiFID vergunning is van cruciaal belang om als vermogensbeheerder voor onze klanten te mogen werken. We hebben kunnen constateren dat we in 2018 ook in de praktijk geheel conform de nieuwe voorschriften hebben kunnen functioneren.

Na overleg met de ondernemingsraad heeft Blue Sky Group aan het eind van 2018 de collectieve arbeidsovereenkomst met FNV Bondgenoten opgezegd. In de afgelopen jaren zijn collectieve arbeidsovereenkomsten met moeite tot stand gekomen. Het karakter ervan past minder goed bij de aard en omvang van ons medewerkersbestand. We verwachten in 2019 in goed overleg met de ondernemingsraad tot een arbeidsvoorwaardenregeling te komen.

Interne beheersing

Blue Sky Group hecht veel waarde aan een goed functionerend risicomanagement ten behoeve van een beheerste en integere bedrijfsvoering, die bijdraagt aan het realiseren van zowel onze eigen organisatiedoelstellingen als die van onze opdrachtgevers. Hiertoe is een risicoraamwerk ontworpen en een plan van aanpak waarmee zowel de beheersing van bedrijfsmatige risico's als van de risico's van onze opdrachtgevers verder wordt vormgegeven.

De overall risicohouding van Blue Sky Group is te omschrijven als risicoavers. We willen voor het behalen van onze doelstellingen slechts beperkt risico lopen. Deze risicohouding sluit aan bij de risicohouding van onze opdrachtgevers. Bij het beheersen van risico's maakt Blue Sky Group de bedrijfseconomische afweging tussen de baten en kosten van de beheersing. Blue Sky Group hanteert de volgende risicocategorieën: strategische risico's, operationele risico's, compliance risico's en financiële risico's.

Risico-categorie	Belangrijkste inherente ondernemingsrisico's
-------------------------	---

Strategische risico's	Het risico dat strategische doelstellingen niet worden behaald als gevolg van externe veranderingen op het gebied van concurrentie verhoudingen, politieke besluitvorming, belanghebbenden, reputatie en/of ondernemingsklimaat of het vermogen van de organisatie om zich aan deze veranderingen aan te passen. Belangrijke strategische risico's zijn schaalgrootte, het toekomstig pensioencontract voor 2e pijler pensioenen en investeringsruimte.
Operationele risico's	Het risico als gevolg van inadequate of falende interne of uitbestede processen, personeel of systemen door interne en/of onverwachte externe gebeurtenissen. Voornamelijk operationele risico's betreffen krapte op de arbeidsmarkt, cybersecurity, complex maatwerk en uitbesteding.
Compliance risico's	Risico's samenhangend met (veranderingen in en naleving van) interne regels en externe wet- en regelgeving, integriteit, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet worden nageleefd, niet afdwingbaar zijn of niet correct zijn gedocumenteerd. Belangrijke compliance risico's zijn claims van opdrachtgevers, sancties van toezichthouders als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en het niet-integer handelen van personeel.
Financiële risico's	Het risico van materiële impact op de balans of winst- en verliesrekening als gevolg van in- of externe gebeurtenissen. Een belangrijk financieel risico betreft het vertrek van een opdrachtgever, dat niet (voldoende) kan worden opgevangen door een (gelijkwaardige) opdrachtgever.

Verslag van de directie

De inrichting van het risicomanagementsysteem is gebaseerd op het "3 Lines of Defence" model. De eerste lijn wordt gevormd door de operationele bedrijfsonderdelen en hun directies. Zij worden hierbij ondersteund door tweedelijns functies in het betreffende bedrijfsonderdeel. Deze tweede lijn staat los van het operationele proces en rapporteert aan de afdeling Risk & Compliance. Voor haar corporate risk activiteiten beschikt Risk & Compliance over een rechtstreekse rapportagelijijn naar de raad van commissarissen. Voor haar client risk activiteiten heeft zij een rechtstreekse rapportagelijijn naar de besturen van onze opdrachtgevers.

De belangrijkste processen voor onze dienstverlening alsmede de algemene ICT-processen maken onderdeel uit van het ISAE 3402 control framework van Blue Sky Group. Een externe auditor beoordeelt jaarlijks de opzet en werking van de controls en geeft hierover een assurance verklaring af. Blue Sky Group verstrekt de integrale ISAE 3402-rapportage aan haar opdrachtgevers en de raad van commissarissen.

In 2018 is de herinrichting van de incidentenprocedure afgerond en zijn er bedrijfsbrede bewustwordingssessies georganiseerd op het gebied van incidenten en integriteit. Tevens heeft Blue Sky Group haar control framework uitgebreid met beheersmaatregelen in het kader van de AVG. Daarnaast is een strategische risicorapportage voor de raad van commissarissen geïntroduceerd, waarmee in het verslagjaar de eerste en goede ervaringen zijn opgedaan.

Personeelsbeleid

Het beloningsbeleid is in lijn met de speerpunten van het personeelsbeleid vormgegeven. Het is voldoende competitief om gekwalificeerde en gemotiveerde medewerkers te kunnen aantrekken en voor langere termijn te behouden en te motiveren.

Blue Sky Group hanteert hiertoe een relatief hoog vast inkomen en een beperkt variabel inkomen. De variabele beloning bedraagt ten hoogste 20% van het totaal vast inkomen. Het in 2018 toegekende bedrag aan variabele beloningen is 1,1 miljoen euro.

Blue Sky Group kent een divers personeelsbestand. Door de groei van de organisatie in de afgelopen jaren zijn jonge professionals relatief goed vertegenwoordigd. De man-vrouw verdeling in de organisatie is 61% man en 39% vrouw.

Ondernemingsraad

In 2018 voerde de directie drie keer formeel overleg met de ondernemingsraad. Daarnaast vond regelmatig informeel overleg plaats. Tijdens deze overleggen is, naast de al eerder genoemde opzegging van de collectieve arbeidsovereenkomst, onder andere gesproken over aanpassingen in het flexibel werken beleid, een nieuw beloningsbeleid en wijzigingen in de pensioenregeling.

Pensioenfonds Blue Sky Group

Aan het eind van 2018 werd nog niet voldaan aan het vereiste eigen vermogen van ons pensioenfonds. Daarom zal ook in 2019 sprake zijn van een herstellpremie.

Financieel Verslag

Het verslagjaar is met een positief resultaat afgesloten. Het resultaat voor belastingen over 2018 bedroeg 1,6 miljoen euro (2017: 0,4 miljoen euro). Dit komt onder andere door de invoering van een nieuw model voor doorbelasting van onze kosten dat we gezamenlijk met de 3 KLM pensioenfondsen, tevens aandeelhouder, hebben geïmplementeerd. In 2018 was de omzet van Blue Sky Group 37,4 miljoen euro (2017: 33,7 miljoen euro). Door de verandering in de systematiek heeft er een verschuiving plaatsgevonden van de omzet van bestuursondersteuning en pensioenuitvoering naar de omzet vermogensbeheer. Daarnaast is de omzet vermogensbeheer fors gestegen door het in beheer nemen van het vermogen van Blue Sky Eagle Fund per 1 januari 2018. De kosten van Blue Sky Group bedroegen in 2018 35,8 miljoen euro (2017: 33,3 miljoen euro). Deze kosten bestaan voor het grootste gedeelte uit personeelskosten en kosten die hieraan direct zijn te relateren. Daarnaast vormt de automatisering een belangrijke kostenpost. In 2018 zijn de overige kosten fors gestegen door de ontwikkeling van een nieuwe langetermijnstrategie.

Verlag van de directie

Verwachtingen voor 2019

In de door ons geschetste nieuwe pensioenwereld zal sprake zijn van meer en meer individuele pensioenvoorzieningen. Het zal daarbij meer gaan draaien om nieuwe producten en distributiekraacht. Kenmerk van de nieuwe meer individuele producten is dat vermogensbeheer en pensioenadministratie bij elkaar worden gebracht. In de oude wereld konden vermogensbeheerders excelleren met steeds nieuwe en complexe producten. Pensioenadministrateurs konden zich onderscheiden met het administreren van complexe collectieve regelingen. In de nieuwe wereld zullen beleggingsproducten en pensioenadministratie steeds meer standaard zijn en zal het onderscheidend criterium de kraacht van persoonlijk advies en communicatie zijn, alsmede een concurrerend kostenniveau. De oude en de nieuwe wereld zullen nog geruime tijd naast elkaar bestaan, ervan uitgaande dat bestaande pensioenaanspraken niet zullen worden overgeheveld naar een nieuw stelsel.

Op het gebied van vermogensbeheer willen we het operationele vermogensbeheer grootschaliger opzetten. We streven naar minder complexiteit en lagere kosten. Als eerste stap zullen we in 2019 het grote aantal fondsen voor gemene rekening dat wij beheren terugbrengen door het samenvoegen van portefeuilles. Daarnaast willen we ook het aantal opdrachten aan externe vermogensbeheerders verminderen. Voorts willen we in 2019 een nieuw model ontwikkelen, waarbij we meer vermogensbeheeractiviteiten uitbesteden en waar mogelijk dat samen met andere pensioenfondsen of pensioenuitvoerders doen.

In de pensioenuitvoering zal het fundament van onze activiteiten nog vele jaren worden gevormd door collectief pensioenbeheer. We willen in 2019 dat fundament versterken door opdrachten van nieuwe opdrachtgevers te verkrijgen en door verdere ontwikkeling van digitale en individuele dienstverlening aan pensioendeelnemers. Daarnaast werken we aan nieuwe aanvullende producten om voorbereid te zijn op mogelijke aanpassingen in het pensioenstelsel die meer individuele keuzes voor pensioendeelnemers mogelijk maken.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op de dochterondernemingen BSG Asset Management B.V. en BSG Fund Management B.V. is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van toepassing. Op grond van deze wet gelden minimum eigenvermogenseisen. Indien de dochterondernemingen niet aan deze eisen voldoen, zal Blue Sky Group Holding B.V. het eigen vermogen van de dochterondernemingen versterken. Per einde verslagjaar voldeed BSG Asset Management B.V. niet aan de minimum eigenvermogenseisen. De reden hiervoor was de doorvoer van een aantal correcties, waaronder het definitieve pro-ratapercentage inzake de omzetbelasting. Om aan de minimum eigenvermogenseisen te voldoen heeft de aandeelhouder op 15 februari 2019 EUR 350 duizend agio gestort. Dit is gemeld aan De Nederlandsche Bank.

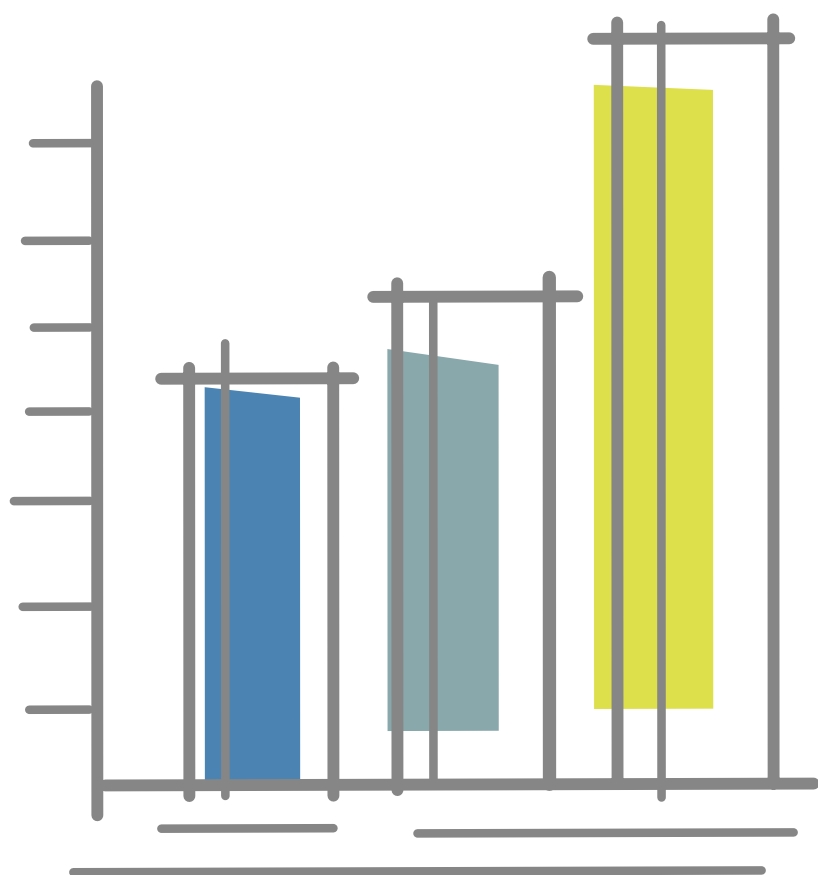
Amstelveen, 7 maart 2019

De heer drs. B.A.A.M. van der Stee
Algemeen directeur

Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC
Directeur

Jaarrekening 2018

Jaarrekening 2018

Geconsolideerde balans per 31 december

bedragen in duizenden euro's

voor verwerking van de voorgestelde winstbestemming

		2018	2017
ACTIVA	VASTE ACTIVA		
	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (1)	2.666	2.871
	MATERIËLE VASTE ACTIVA (2)	1.132	1.472
	TOTAAL VASTE ACTIVA	3.798	4.343
	VLOTTENDE ACTIVA		
	VORDERINGEN (3)	4.213	6.221
	LIQUIDE MIDDELEN (4)	16.718	11.208
	TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	20.931	17.429
	TOTAAL ACTIVA	24.729	21.772
PASSIVA	EIGEN VERMOGEN (5)		
	GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	1.800	1.800
	AGIO	4.500	4.500
	OVERIGE RESERVES	7.424	7.138
	ONVERDEELDE WINST	1.174	286
	TOTAAL EIGEN VERMOGEN	14.898	13.724
	VOORZIENINGEN (6)	318	391
	KORTLOPENDE SCHULDEN (TEN HOOGSTE 1 JAAR) (7)	9.513	7.657
	TOTAAL PASSIVA	24.729	21.772

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op [pagina 32 tot en met 40](#).

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
OMZET (8)	37.418	33.690
SALARISSEN	13.785	13.684
SOCIALE LASTEN	1.422	1.429
PENSIOENLASTEN (9)	2.795	2.802
AFSCHRIJVINGEN	1.206	1.304
OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN (10)	<u>16.585</u>	<u>14.038</u>
SOM DER BEDRIJFSLASTEN	35.793	33.257
RENTEBATEN	<u>-55</u>	<u>-49</u>
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN	1.570	384
BELASTINGEN (11)	<u>396</u>	<u>98</u>
RESULTAAT NA BELASTINGEN	<u>1.174</u>	<u>286</u>

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op [pagina 41 tot en met 45](#).

Jaarrekening 2018

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
RESULTAAT VÓÓR RENTE EN BELASTINGEN	1.625	433
AFSCHRIJVINGEN	1.206	1.304
TOEVOEGING VOORZIENINGEN	23	20
VRIJVAL VOORZIENINGEN	-16	-131
ONTTREKKING VOORZIENINGEN	-4	-
MUTATIE VORDERINGEN	1.959	-118
MUTATIE KORTLOPENDE SCHULDEN	1.574	1.299
	<u>6.367</u>	<u>2.807</u>
KASSTROOM UIT BEDRIJFSOPERATIES		
BETAALDE RENTE	-61	-39
BETAALDE WINSTBELASTING	-135	-350
	<u>-200</u>	<u>-389</u>
NETTOKASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	6.171	2.418
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
INVESTERINGEN IN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	-545	-369
INVESTERINGEN IN MATERIËLE VASTE ACTIVA	-116	-219
	<u>-661</u>	<u>-588</u>
NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-661	-588
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	5.510	1.830

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Blue Sky Group Holding B.V. is een besloten vennootschap, statutair gevestigd in Amstelveen en kantoorhoudend aan de Professor E.M. Meijerslaan 1 in Amstelveen. De onderneming is een zelfstandige en professionele aanbieder van diensten met betrekking tot pensioenuitvoering, bestuursondersteuning en vermogensbeheer. De onderneming is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34112050.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar 2018, dat is geëindigd op 31 december 2018.

Grondslagen voor consolidatie

In beginsel worden alle groepsmaatschappijen in de consolidatie betrokken. Als groepsmaatschappij worden aangemerkt alle kapitaalbelangen waarin overheersende zeggenschap ter zake van het bestuur en het financiële beleid kan worden uitgeoefend. De consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode op basis van uniforme grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

De financiële gegevens van de volgende 100% dochtermaatschappijen zijn in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen, onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties:

- BSG Pension Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen;
- BSG Fund Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen;
- BSG Asset Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen › De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek met in achtneming van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dat wil zeggen de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is en de activiteiten in de afzienbare toekomst zullen worden voortgezet.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

De bedragen in de jaarrekening luiden in euro's.

Onder toepassing van artikel 402 Titel 9, Boek 2 BW is in de enkelvoudige jaarrekening een beknopte winst- en verliesrekening opgenomen.

Verwerking > Een actief wordt in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat hieruit toekomstige economische voordelen zullen voortvloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien de weergave van de economische realiteit resulteert in het opnemen van activa zonder het juridisch eigendom, wordt dit vermeld. Een verplichting wordt in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Een actief of verplichting wordt van de balans verwijderd indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering > Een vordering en een verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om de vordering en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

Schattingen en veronderstellingen > Bij het opstellen van de jaarrekening worden schattingen en veronderstellingen gehanteerd die medebepalend zijn voor sommige opgenomen bedragen. De feitelijke uitkomsten kunnen van de schattingen afwijken.

Herzelingen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Bijzondere waardeverminderingen > Per iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. In dat geval wordt het vaste actief afgewaardeerd tot de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, wordt de gestegen boekwaarde van het desbetreffende actief niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering van het actief zou zijn verantwoord.

Vreemde valuta > Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden direct in het resultaat opgenomen.

Immateriële vaste activa > Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien deze naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa > Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien deze naar verwachting duurzaam zijn.

Vorderingen > Te factureren diensten aan opdrachtgevers worden opgenomen tegen kostprijs, verhoogd met tot dan toe opgenomen winst en verminderd met een eventuele voorziening voor voorzienbare verliezen. Gefactureerde termijnen worden hierop in mindering gebracht. Per opdrachtgever wordt bepaald in hoeverre diensten nog te factureren of vooruitgefactureerd zijn. Vooruitgefactureerde bedragen worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Alle overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

Liquide middelen › Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Eigen vermogen › Het eigen vermogen bestaat uit het gestort en opgevraagd kapitaal, agio, overige reserves en de onverdeelde winst. Het kapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Uitkeringen aan aandeelhouders worden in mindering op het eigen vermogen gebracht. Agio betreft de door de aandeelhouders ingebrachte bedragen voor zover deze hoger zijn dan het nominaal aandelenkapitaal. Additionele vermogensstortingen door de aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen zijn eveneens hieronder opgenomen.

Voorzieningen › Een voorziening wordt in de balans opgenomen indien sprake is van een juridische of feitelijke verplichting, het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van de verplichting leidt tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan voldoende betrouwbaar kan worden geschat. Voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. De gehanteerde disconteringsvoet is gebaseerd op actuele marktomstandigheden waarbij rekening wordt gehouden met de looptijd van de verplichtingen.

Voor het negatieve verschil tussen de verwachte toekomstige voordelen uit overeenkomsten van dienstverlening met opdrachtgevers en de verwachte onvermijdbare kosten die uit nakoming van deze overeenkomsten voortvloeien wordt een voorziening getroffen.

Uitgestelde belastingen › Voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde volgens deze jaarrekening en de fiscale boekwaarde worden uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen.

De uitgestelde belastingen worden berekend op basis van de actuele belastingtarieven of de tarieven die naar verwachting gelden in de periode waarin de vorderingen worden gerealiseerd of de verplichtingen worden afgewikkeld. Uitgestelde belastingen worden niet gediscoteerd. Het effect van schattingswijzigingen en tariefswijzigingen wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Schulden › Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Omzet > De opbrengst van levering van diensten wordt tot de omzet gerekend wanneer sprake is van een dienstverleningsovereenkomst, de levering van de dienst heeft plaatsgevonden, de prijs is vastgesteld of bepaalbaar is en er redelijke zekerheid bestaat dat deze inbaar is. Winstneming vindt plaats naar rato van de verrichte prestaties.

Kosten > Salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet is betaald, als verplichting in de balans opgenomen.

De pensioenregeling heeft het karakter van een toegezegd-pensioenregeling op basis van middelloon met voorwaardelijke indexering. De aan het ondernemingspensioenfonds (Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group) verschuldigde premie wordt als last in de winst- en verliesrekening opgenomen. Voor zover de premie nog niet is betaald, wordt deze als verplichting in de balans opgenomen.

Andere kosten worden (eveneens) ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen > Belastingen over het resultaat worden berekend op basis van het resultaat voor belastingen volgens de winst- en verliesrekening en kunnen actuele en uitgestelde belastingen omvatten. Actuele belastingen betreffen de verschuldigde belasting over het belastbare resultaat van het verslagjaar, gebaseerd op de actuele belastingtarieven.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Dit houdt in dat het resultaat wordt aangepast voor baten en lasten die geen invloed hebben op de kasstromen in dezelfde periode en voor kasstromen die geen invloed hebben op het resultaat in dezelfde periode. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten, kasstromen uit investeringsactiviteiten en kasstromen uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan alle banktegoeden.

Toelichting op de geconsolideerde balans

bedragen in duizenden euro's

Activa	(1) IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	2018	2017
	STAND BEGIN VAN HET JAAR	2.871	3.260
	INVESTERINGEN	545	369
	AFSCHRIJVINGEN	-750	-758
	STAND EIND VAN HET JAAR	2.666	2.871
	CUMULATIEVE AANSCHAFWAARDE	5.148	4.603
	CUMULATIEVE AFSCHRIJVINGEN	-2.482	-1.732
	BOEKWAARDE	2.666	2.871

Hieronder is computersoftware opgenomen. De afschrijvingstermijn is vijf jaar.

(2) MATERIËLE VASTE ACTIVA	BOUWKUNDIGE VOORZIENINGEN	INVENTARIS EN COMPUTER- HARDWARE	TOTAAL
2018			
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.071	401	1.472
INVESTERINGEN	36	80	116
AFSCHRIJVINGEN	-260	-196	-456
STAND EIND VAN HET JAAR	847	285	1.132
2017			
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.211	588	1.799
INVESTERINGEN	136	83	219
AFSCHRIJVINGEN	-276	-270	-546
STAND EIND VAN HET JAAR	1.071	401	1.472

	2018	2017
CUMULATIEVE AANSCHAFWAARDE	5.291	5.619
CUMULATIEVE AFSCHRIJVINGEN	-4.159	-4.147
	<hr/>	<hr/>
BOEKWAARDE	1.132	1.472
	<hr/>	<hr/>

De afschrijvingstermijn voor bouwkundige voorzieningen is vijf tot tien jaar en voor inventaris en computerhardware drie tot tien jaar.

(3) VORDERINGEN	2018	2017
DEBITEUREN	1.713	2.386
AANDEELHOUDERS	91	105
TE FACTUREREN DIENSTEN AAN OPDRACHTGEVERS	592	2.555
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	-	59
PERSONEELSBELONINGEN	150	136
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	1.667	980
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	4.213	6.221
	<hr/>	<hr/>

De te vorderen belastingen en premies sociale verzekeringen betroffen vennootschapsbelasting.

De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

(4) LIQUIDE MIDDELEN	2018	2017
BANKTEGOEDEN IN REKENING-COURANT	16.718	11.208
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	16.718	11.208
	<hr/>	<hr/>

Van de liquide middelen is een bedrag van EUR 229 duizend (2017: EUR 229 duizend) niet vrij beschikbaar in verband met een afgegeven bankgarantie.

Toelichting op de geconsolideerde balans

bedragen in duizenden euro's

Passiva (5) EIGEN VERMOGEN	GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	AGIO	OVERIGE RESERVES	ONVERDEELDE WINST	TOTAAL
2018					
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.800	4.500	7.138	286	13.724
WINST VORIG VERSLAGJAAR			286	-286	-
WINST VERSLAGJAAR				1.174	1.174
STAND EIND VAN HET JAAR	1.800	4.500	7.424	1.174	14.898
2017					
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.800	4.500	6.737	401	13.438
WINST VORIG VERSLAGJAAR			401	-401	-
WINST VERSLAGJAAR				286	286
STAND EIND VAN HET JAAR	1.800	4.500	7.138	286	13.724

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 3.600 duizend en bestaat uit 3.600.000 aandelen met een nominale waarde van EUR 1,00 elk. Hiervan zijn (ongewijzigd) 1.800.000 aandelen geplaatst en volgestort.

Agio betreft de door de aandeelhouders ingebrachte bedragen voor zover deze hoger zijn dan het nominaal aandelenkapitaal. Additionele vermogensstortingen door de aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen zijn eveneens hieronder opgenomen.

Op de dochtermaatschappijen BSG Fund Management B.V. en BSG Asset Management B.V. is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van toepassing. Op grond van de Wft gelden minimum kapitaaleisen.

Conform artikel 24 van de statuten en artikel 7a van de aandeelhoudersovereenkomst en gezien de wettelijke kapitaaleisen die gelden voor de twee hiervoor genoemde dochtermaatschappijen, wordt voorgesteld om de gehele winst over 2018 van EUR 1.174 duizend toe te voegen aan de overige reserves.

---

(6) VOORZIENINGEN	2018	2017
JUBILEUMUITKERINGEN	149	130
VERLIESLATENDE CONTRACTEN	18	34
UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN	151	227
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	318	391
	<hr/>	<hr/>

De mutaties in de voorziening voor jubileumuitkeringen zijn als volgt:

	2018	2017
STAND BEGIN VAN HET JAAR	130	110
TOEVOEGING VERSLAGJAAR	23	20
ONTTREKKING VERSLAGJAAR	-4	-
	<hr/>	<hr/>
STAND EIND VAN HET JAAR	149	130
	<hr/>	<hr/>

Bij de bepaling van de voorziening voor jubileumuitkeringen wordt rekening gehouden met blijfkansen, toekomstige salarisstijgingen en rekenrente.

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft een langlopend karakter.

De mutaties in de voorziening voor verlieslatende contracten zijn als volgt:

	2018	2017
STAND BEGIN VAN HET JAAR	34	165
VRIJVAL VERSLAGJAAR	-16	-131
	<hr/>	<hr/>
STAND EIND VAN HET JAAR	18	34
	<hr/>	<hr/>

De voorziening voor verlieslatende contracten heeft betrekking op de verwachte negatieve resultaten uit dienstverleningsovereenkomsten met opdrachtgevers. De voorziening is

Toelichting op de geconsolideerde balans

bedragen in duizenden euro's

bepaald per opdrachtgever en betreft het verwachte negatieve verschil tussen de toekomstige omzet en de onvermijdbare kosten die uit nakoming van de desbetreffende overeenkomst voortvloeien.

De looptijd van de voorziening is korter dan een jaar, omdat de overeenkomsten binnen een jaar kunnen worden beëindigd.

De mutaties in de uitgestelde belastingverplichtingen zijn als volgt:

	2018	2017
STAND BEGIN VAN HET JAAR	227	254
AANPASSING VOORGAANDE JAREN	-	48
REALISATIE VERSLAGJAAR	-76	-75
	<hr/>	<hr/>
STAND EIND VAN HET JAAR	151	227

De uitgestelde belastingverplichtingen vloeien voort uit tijdelijke verschillen tussen de afschrijving volgens deze jaarrekening en de fiscale afschrijving van voornamelijk de materiële vaste activa.

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben voor het grootste deel een langlopend karakter.

(7) KORTLOPENDE SCHULDEN (TEN HOOGSTE 1 JAAR)	2018	2017
CREDITEUREN	2.718	2.324
AANDEELHOUDERS	143	-
VOORUITGEFACTUREERDE DIENSTEN AAN OPDRACHTGEVERS	477	148
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	2.363	1.651
PERSONEELSBELONINGEN	3.135	3.018
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	677	516
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	9.513	7.657

Onder verschuldigde belastingen en premies sociale verzekeringen van EUR 2.363 duizend (2017: EUR 1.651 duizend) zijn opgenomen vennootschapsbelasting van EUR 348 duizend (2017: EUR 70 duizend), loonbelasting en premies sociale verzekeringen van EUR 1.033 duizend (2017: EUR 887 duizend) en omzetbelasting van EUR 982 duizend (2017: EUR 694 duizend). De te betalen personeelsbeloningen betreffen vakantiegeld, variabele beloning, transitievergoedingen, vakantiedagen en pensioenpremie.

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen > Met enkele opdrachtgevers zijn overeenkomsten van dienstverlening afgesloten voor onbepaalde tijd. Hierin is bepaald dat, indien de overeenkomst binnen een periode van vijf jaar op initiatief van de opdrachtgever wordt beëindigd, een additionele vergoeding in rekening wordt gebracht. Het totaal van deze vergoedingen bedraagt ultimo verslagjaar nihil (2017: EUR 67 duizend).

VERPLICHTINGEN UIT LANGLOPENDE VERBINTENISSEN	2018	2017
VERVALLEND BINNEN ÉÉN JAAR	1.971	1.882
VERVALLEND TUSSEN ÉÉN JAAR EN VIJF JAAR	4.796	5.797
VERVALLEND NA VIJF JAAR	197	383
TOTAAL	6.964	8.062

Deze niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffen overeenkomsten die zijn aangegaan voor het bedrijfspand, leaseauto's, computersoftware en dataoutsourcing.

Investeringsverplichtingen > De investeringsverplichtingen bedragen nihil (2017: EUR 110 duizend).

Niet-verwerkte verplichtingen > Het aanwezig eigen vermogen van Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group is ultimo verslagjaar lager dan het vereist eigen vermogen. De dekkingsgraad op basis van voorlopige cijfers, zoals gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank, is afgerond 103%. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 is afgerond 109%. De met het vereist eigen vermogen overeenkomende dekkingsgraad is afgerond 124%. Het pensioenfonds heeft in het verslagjaar het bestaande herstelplan geactualiseerd en bij de

Toelichting op de geconsolideerde balans

bedragen in duizenden euro's

toezichthouder De Nederlandsche Bank ingediend. In het herstelplan is uitgewerkt hoe het pensioenfonds binnen de wettelijke termijn van 10 jaar vanaf 1 januari 2018 weer beschikt over het vereist eigen vermogen getoetst aan de beleidsdekkingsgraad. Volgens het herstelplan wordt binnen deze termijn de tekortsituatie opgelost. De belangrijkste bronnen voor herstel van de dekkingsgraad zijn het verwachte overrendement (verschil tussen het behaalde rendement op de beleggingen en de benodigde rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen) en extra premies.

Volgens de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds wordt, indien de beleidsdekkingsgraad ultimo november lager is dan de dekkingsgraad volgens de in de Pensioenwet vastgelegde solvabiliteitseisen, het volgende jaar een bedrag gelijk aan 1/10 van het tekort als extra premie geheven. De totale pensioenpremie (inclusief de eventuele extra premie) is voor 2019 gemaximeerd op 40% van de totale brutopensioengrondslag (2017 en 2018: 30%). De extra premie wordt verdeeld tussen de werkgever en de deelnemers in de verhouding 80%-20%, rekening houdend met een maximum eigen bijdrage van de deelnemers.

Er is geen voorziening voor toekomstige herstellpremies in de balans opgenomen, omdat niet betrouwbaar kan worden vastgesteld hoe hoog toekomstige bijstortingen in het pensioenfonds zullen zijn. De voor 2019 vastgestelde herstellpremie van EUR 999 duizend is wel als verplichting in de balans opgenomen. De werknemersbijdrage daarin van ongeveer EUR 150 duizend is als vordering in de balans opgenomen.

Risicobeheer

Valutarisico > Valutarisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. De omvang van transacties in vreemde valuta is beperkt, zodat de omvang van financiële activa en verplichtingen in vreemde valuta gering is. Dit betekent dat het valutarisico klein is. Om deze reden wordt het valutarisico niet afgedekt.

Renterisico > Renterisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente. Er zijn geen financiële activa of verplichtingen die zijn afgesloten tegen een vaste rente. Het renterisico is derhalve nihil.

Kasstroomrisico > Kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een financieel instrument fluctueren in omvang. Indien sprake is van financiële activa of verplichtingen met een variabele rente of een vaste rente met een korte rentevastperiode,

resulteren fluctuaties in de rentetarieven in een verandering van de toekomstige renteontvangsten respectievelijk rentebetalingen. Er is geen sprake van rentedragende financiële verplichtingen. De enige rentedragende financiële activa betreffen banktegoeden. Gezien het geringe financiële belang van de hieruit voortvloeiende rentebaten en de lage rentestand, is het kasstroomrisico klein.

Kredietrisico > Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet nakomen.

Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 20.931 duizend (2017: EUR 17.429 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2018	2017
DEBITEUREN EN ONDERHANDEN WERK	2.396	5.046
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	1.817	1.175
BANKTEGOEDEN IN REKENING-COURANT	16.718	11.208
TOTAAL	20.931	17.429

Het kredietrisico is beperkt. Alle opdrachtgevers zijn zeer kredietwaardig. Het risico wordt verder beperkt door maandelijkse facturering van de verrichte diensten en adequate bewaking van de vorderingen. De banktegoeden in rekening-courant worden aangehouden bij de huisbankier. Dit is een gerenommeerde Nederlandse bank die onder toezicht staat van De Nederlandsche Bank en voldoet aan de kapitaaleisen. Kredietbeoordelaar Standard & Poor's heeft aan deze bank een A-rating toegekend.

Een en ander neemt niet weg dat sprake is van een significante concentratie van kredietrisico. De dienstverlening aan de vijf grootste opdrachtgevers (waaronder de aandeelhouders) maakt 90% (2017: 87%) uit van de totale omzet. De grootste post betreft de banktegoeden. Zoals hiervoor vermeld, worden deze aangehouden bij één bank.

Liquiditeitsrisico > Liquiditeitsrisico is het risico dat niet tijdig voldoende liquide middelen kunnen worden verkregen om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Dit risico is zeer klein, omdat sprake is van een forse liquiditeitsbuffer en de kasstroom uit operationele activiteiten positief is.

Toelichting op de geconsolideerde balans

---

bedragen in duizenden euro's

Concentratierisico > Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen verrichten het grootste deel van de diensten ten behoeve van een relatief gering aantal opdrachtgevers. Het wegvallen van een of meer relatief grote opdrachten kan grote gevolgen hebben voor de omzet, maar ook voor het bedrijfsresultaat, omdat een belangrijk deel van de kosten een vast karakter heeft. Het concentratierisico is derhalve groot.

Pensioenrisico > De pensioenregeling is een toegezegd-pensioenregeling, uitgevoerd door het ondernemingsfonds Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad volgens de in de Pensioenwet vastgelegde solvabiliteitseisen, het volgende jaar een bedrag gelijk aan 1/10 van het tekort als extra premie wordt geheven. De omvang van een eventueel tekort is afhankelijk van onder meer het rendement op de beleggingen, de rentestand op de kapitaalmarkt en de levensverwachting. Het pensioenfonds kan andere maatregelen dan extra premieheffing nemen om een tekort te verminderen, waaronder het niet of slechts gedeeltelijk toekennen van indexering. Uit rechtspraak blijkt dat het onzeker is of mogelijke toekomstige bijstorting juridisch kunnen worden afgedwongen.

Aansprakelijkheidsrisico > Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen verrichten diensten op het gebied van pensioenuitvoering, bestuursondersteuning en vermogensbeheer voor professionele partijen. De dochtermaatschappijen kunnen aansprakelijk worden gesteld voor mogelijke fouten in de dienstverlening. Dit risico wordt beheerst door zowel de kans op fouten als het gevolg van mogelijke fouten te beperken. Derhalve worden heldere, marktconforme uitvoeringscontracten afgesloten, bestaat voortdurend aandacht voor de administratieve organisatie en interne controle (jaarlijks wordt een ISAE 3402-rapportage inclusief in control statement uitgebracht) en is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Operationeel risico > Operationeel risico is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Onder deze definitie vallen operationele gebeurtenissen zoals IT-problemen, tekortkomingen van de organisatiestructuur of interne controle, menselijke fouten, onjuiste afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en dergelijke en externe bedreigingen. Dergelijke risico's worden beheerst door een strakke administratieve organisatie en interne controle, een calamiteitenplan plus uitwijkvoorziening en een gedragscode.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

(8) OMZET	2018	2017
PENSIOENUITVOERING	10.870	11.759
BESTUURSONDERSTEUNING	4.431	4.953
VERMOGENSBEHEER	22.117	16.978
TOTAAL	37.418	33.690

De omzet wordt nagenoeg geheel in Nederland behaald.

(9) PENSIOENLASTEN	2018	2017
TOEGEZEGD-PENSIOENREGELING	2.637	2.632
OVERIG	158	170
TOTAAL	2.795	2.802

De pensioenregeling is een toegezegd-pensioenregeling op basis van voorwaardelijk geïndexeerd middelloon en wordt uitgevoerd door Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. De basispremie is gelijk aan de jaarlijkse kosten van pensioenopbouw en risicodekking op basis van een gedempte rentevoet van 2,4%. Naast de basispremie kunnen extra premies worden geheven dan wel premiekortingen worden verleend. De totale premie, bestaande uit de basispremie en een eventuele extra premie, bedraagt voor 2018 maximaal 30% (2017: 30%) van de totale brutopensioengrondslag (totale pensioengevende loonsom). De extra premie bedraagt voor 2019 maximaal 40% van de totale brutopensioengrondslag. De individuele brutopensioengrondslag per deelnemer is voor 2018 fiscaal gemaximeerd op EUR 105.075 (2017: EUR 103.317).

De overige pensioenlasten betreffen voornamelijk risicopremie arbeidsongeschiktheid en overlijden.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

(10) OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN	2018	2017
KOSTEN INHUUR PERSONEEL	1.957	1.534
OVERIGE PERSONEELSKOSTEN	1.665	1.606
KOSTEN UITBESTEED WERK	828	658
KOSTEN CONTROLE EN ADVIES	2.647	2.182
AUTOMATISERINGSKOSTEN	5.629	5.018
HUISVESTINGSKOSTEN	1.317	1.401
OVERIGE KOSTEN	2.542	1.639
TOTAAL	16.585	14.038

Aantal personeelsleden > Het gemiddelde aantal fte's in 2018 bedraagt 137,0 (2017: 140,6).

	2018	2017
PENSIOENUITVOERING EN BESTUURSONDERSTEUNING	71,8	71,1
VERMOGENSBEHEER	34,0	37,3
OVERIG	31,2	32,2
TOTAAL	137,0	140,6

Bezoldiging bestuurders en commissarissen > Blue Sky Group Holding B.V. heeft twee statutaire bestuurders. De bezoldiging bedraagt totaal EUR 853 duizend (2017: EUR 811 duizend). Hierin is begrepen een pensioentoeelage van totaal EUR 140 duizend (2017: EUR 133 duizend), voornamelijk toegekend in verband met de fiscale maximering van het pensioengevende salaris. De bezoldiging van de commissarissen bedraagt totaal EUR 71 duizend (2017: EUR 55 duizend).

Honorarium accountant > De aan het verslagjaar toegerekende accountants honoraria bedragen:

	2018	2017
CONTROLE JAARREKENING HOLDING	49	35
CONTROLE JAARREKENING DOCHTERMAATSCHAPPIJEN	22	32
ANDERE CONTROLEOPDRACHTEN	47	71
BELASTINGADVIESDIENSTEN	7	40
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	125	178
	<hr/>	<hr/>

De vermelde honoraria hebben betrekking op het gehele netwerk waarvan de accountantsorganisatie die is belast met de wettelijke jaarrekeningcontrole deel uitmaakt.

(11) BELASTINGEN	2018	2017
VERSCHULDIGDE BELASTING VERSLAGJAAR	472	66
BELASTING VOORGAANDE JAREN	-	-28
SCHATTINGSWIJZIGING BELASTINGTARIEF UITGESTELDE		
BELASTINGVORDERINGEN	-	-22
REALISATIE UITGESTELDE BELASTINGENVORDERINGEN VERSLAGJAAR	-	109
AANPASSING UITGESTELDE BELASTINGENVERPLICHTINGEN		
VOORGAANDE JAREN	-	48
REALISATIE UITGESTELDE BELASTINGENVERPLICHTINGEN VERSLAGJAAR	-76	-75
	<hr/>	<hr/>
TOTAAL	396	98
	<hr/>	<hr/>

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

De effectieve belastingdruk is 25,2% (2017: 25,5%). De belastingdruk kan als volgt worden geanalyseerd:

	2018	2017
GEMIDDELD NOMINAAL BELASTINGTARIEF	24,4%	22,4%
OVERIG	0,8%	3,1%
TOTAAL	25,2%	25,5%

Verbonden partijen > De aandeelhouders, de dochtermaatschappijen, het ondernemingspensioenfonds, de bewaorstichtingen van de Blue Sky beleggingsfondsen, alsmede de bestuurders en de commissarissen en hun nauwe verwanten worden aangemerkt als verbonden partijen.

Het voor de activiteiten van de dochtermaatschappijen ingezette personeel is in loondienst van Blue Sky Group Holding B.V. De loonkosten, bestaande uit salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, worden zonder winststopslag aan de dochtermaatschappijen in rekening gebracht. Alle andere bedrijfskosten worden eveneens zonder winststopslag in rekening gebracht.

De aandeelhouders van Blue Sky Group Holding B.V. zijn Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM, Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM en Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel. Genoemde partijen zijn elk voor eenderde deel aandeelhouder. De dienstverlening aan betrokken partijen betreft 83% (2017: 79%) van de totale omzet. Met betrokken partijen zijn uitvoeringsovereenkomsten van dienstverlening gesloten op basis van marktconforme tarieven.

De pensioenregeling wordt uitgevoerd door Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. Met het pensioenfonds is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan voor onbepaalde tijd, die kan worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden, maar niet eerder dan eind 2019. De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling door het pensioenfonds komen ten laste van (de dochtermaatschappijen van) Blue Sky Group Holding B.V.

Blue Sky Group Holding B.V. is bestuurder van de stichtingen die optreden als bewaarder van de Blue Sky beleggingsfondsen. De werkzaamheden, waarvoor geen beloning wordt ontvangen, beperken zich tot de uitvoering van het mandaat.

Voor de bezoldiging van de bestuurders en de commissarissen wordt verwezen naar de toelichting op [pagina 42](#). Blue Sky Group Holding B.V. heeft geen leningen aan hen verstrekt en heeft ook anderszins geen vorderingen op hen.

Er zijn geen transacties van betekenis met verbonden partijen die niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Gebeurtenissen na balansdatum > Op de dochterondernemingen BSG Asset Management B.V. en BSG Fund Management B.V. is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van toepassing. Op grond van deze wet gelden minimum eigenvermogenseisen. Indien de dochterondernemingen niet aan deze eisen voldoen, zal Blue Sky Group Holding B.V. het eigen vermogen van de dochterondernemingen versterken. Per einde verslagjaar voldeed BSG Asset Management B.V. niet aan de minimum eigenvermogenseisen. De reden hiervoor was de doorvoer van een aantal correcties, waaronder het definitieve pro-ratapercentage inzake de omzetbelasting. Om aan de minimum eigenvermogenseisen te voldoen heeft de aandeelhouder op 15 februari 2019 EUR 350 duizend agio gestort. Dit is gemeld aan De Nederlandsche Bank.

Jaarrekening 2018

Enkelvoudige balans per 31 december

bedragen in duizenden euro's

voor verwerking van de voorgestelde winstbestemming

		2018	2017
ACTIVA	VASTE ACTIVA		
	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	2.666	2.871
	MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.132	1.472
	FINANCIËLE VASTE ACTIVA	14.178	13.004
	TOTAAL VASTE ACTIVA	17.976	17.347
	VLOTTENDE ACTIVA		
	VORDERINGEN	3.247	5.123
	LIQUIDE MIDDELEN	6.530	1.704
	TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	9.777	6.827
	TOTAAL ACTIVA	27.753	24.174
PASSIVA	EIGEN VERMOGEN		
	GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	1.800	1.800
	AGIO	4.500	4.500
	OVERIGE RESERVES	7.424	7.138
	ONVERDEELDE WINST	1.174	286
	TOTAAL EIGEN VERMOGEN	14.898	13.724
	VOORZIENINGEN	300	357
	KORTLOPENDE SCHULDEN	12.555	10.093
	TOTAAL PASSIVA	27.753	24.174

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
RESULTAAT DEELNEMINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN	1.174	307
OVERIGE BATEN EN LASTEN NA BELASTINGEN	-	-21
RESULTAAT NA BELASTINGEN	1.174	286

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 BW. Hierbij zijn de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de grondslagen voor de resultaatbepaling gehanteerd die ook in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op [pagina 27 tot en met 31](#) hiervoor.

Onder toepassing van artikel 402 Titel 9, Boek 2 BW is in de enkelvoudige jaarrekening een beknopte winst- en verliesrekening opgenomen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa › Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, gebaseerd op de waarderingsgrondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

bedragen in duizenden euro's

FINANCIËLE VASTE ACTIVA	2018	2017
DEELNEMINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN	14.178	13.004
TOTAAL	14.178	13.004

Onder deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn opgenomen:

	2018	2017
BSG PENSION MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	2.548	2.782
BSG FUND MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	9.652	7.627
BSG ASSET MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	1.978	2.595
TOTAAL	14.178	13.004

De mutaties zijn als volgt:

	2018	2017
BALANSWAARDE BEGIN VAN HET JAAR	13.004	12.697
RESULTAAT	1.174	307
BALANSWAARDE EIND VAN HET JAAR	14.178	13.004

Toelichting op de enkelvoudige balans

bedragen in duizenden euro's

VORDERINGEN	2018	2017
DEBITEUREN	224	141
GROEPSMAATSCHAPPIJEN	1.449	4.201
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	-	59
PERSONEELSBELONINGEN	150	136
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	1.424	586
TOTAAL	3.247	5.123
VOORZIENINGEN	2018	2017
JUBILEUMUITKERINGEN	149	130
UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN	151	227
TOTAAL	300	357
KORTLOPENDE SCHULDEN	2018	2017
CREDITEUREN	2.625	2.324
AANDEELHOUDERS	232	-
GROEPSMAATSCHAPPIJEN	3.657	2.998
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	2.245	1.651
PERSONEELSBELONINGEN	3.135	3.018
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	661	102
TOTAAL	12.555	10.093

Niet in de balans opgenomen verplichtingen > Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen vormen gezamenlijk een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Zij zijn op grond daarvan hoofdelijk aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende belastingverplichtingen.

Verschuldigde omzetbelasting wordt opgenomen in de vennootschappelijke balans van Blue Sky Group Holding B.V. Afrekening met de dochtermaatschappijen vindt plaats via de rekening-courantverhoudingen.

Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen vormen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, waardoor zij hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de daaruit voortvloeiende belastingverplichtingen.

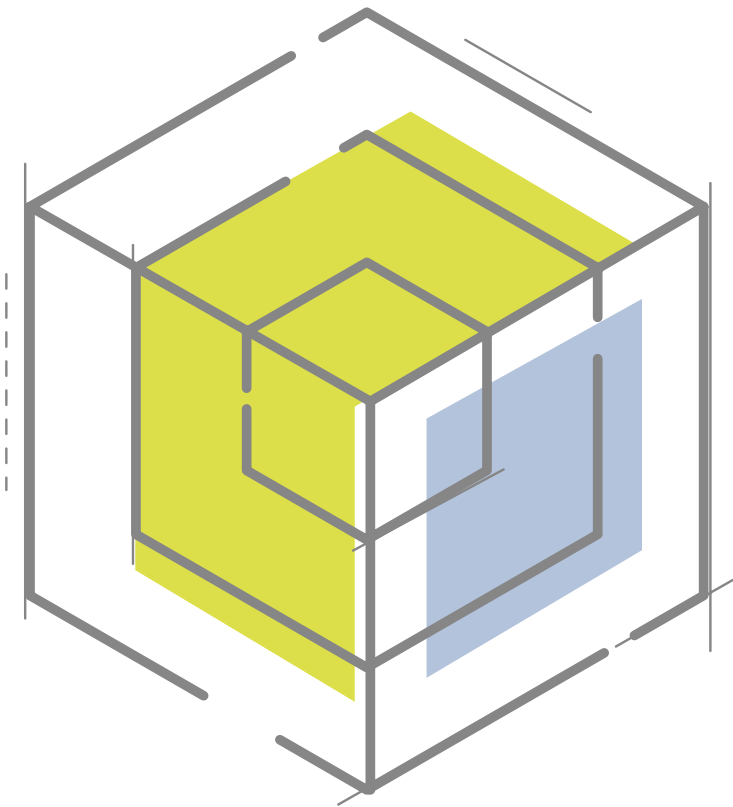
Actuele vorderingen en schulden vennootschapsbelasting alsmede uitgestelde vorderingen en verplichtingen vennootschapsbelasting worden eveneens opgenomen in de balans van Blue Sky Group Holding B.V. De belastinglast wordt toegerekend aan de afzonderlijke dochtermaatschappijen op basis van hun aandeel in het (geconsolideerde) resultaat. Afrekening vindt plaats via de rekening-courantverhoudingen.

Amstelveen, 7 maart 2019

Directie	De heer drs. B.A.A.M. van der Stee Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC
Raad van commissarissen	De heer drs. L. Deuzeman (voorzitter) Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA De heer drs. W.F.C. Cramer

Overige gegevens

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent winstbestemming

Artikel 24: Winst en reserves

- 24.1 De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van uitkeringen, voor zover het eigen vermogen van de vennootschap groter is dan de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
- 24.2 De winst staat ter beschikking van de algemene vergadering. Bij de berekening van het winstbedrag, dat op ieder aandeel zal worden uitgekeerd, komt het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking, ongeacht het bedrag dat op deze aandelen is gestort.
- 24.3 Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening. De betaalbaarstelling van de winst geschiedt binnen twee weken na het besluit tot goedkeuring van het bestuur als bedoeld in artikel 24.6, tenzij het bestuur op grond van bijzondere omstandigheden anders beslist.
- 24.4 Het bestuur kan, met inachtneming van artikel 24.1, besluiten tot uitkering van een tussentijdse uitkering van de winst. Het bestuur zal niet besluiten tot uitkering van een tussentijdse uitkering van de winst indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 24.5 De algemene vergadering kan besluiten tot gehele of gedeeltelijke uitkering van reserves.
- 24.6 Een besluit dat tot uitkering van winst of reserves strekt heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 24.7 De vordering van de aandeelhouder tot uitkering verjaart door een tijdsverloop van vijf jaren.
- 24.8 Bij de berekening van het bedrag van enige uitkering op aandelen tellen de aandelen die toebehoren aan de vennootschap niet mee.

Dividendpolitiek

In artikel 7a van de aandeelhoudersovereenkomst is bepaald dat van de in een verstreken boekjaar behaalde winst een zodanig bedrag aan de algemene reserve wordt toegevoegd, dat het eigen vermogen na toevoeging gelijk zal zijn aan een bedrag dat overeenkomt met 30% van de in bedoeld boekjaar behaalde jaaromzet.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Blue Sky Group Holding B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel > Wij hebben de jaarrekening 2018 van Blue Sky Group Holding B.V. (hierna 'de vennootschap') te Amstelveen (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Blue Sky Group Holding B.V. per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2018; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel > Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Blue Sky Group Holding B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Profiel van de onderneming;
- Kerncijfers;
- Organisatiemodel;
- Personalia;
- Bericht van de raad van commissarissen;
- Verslag van de directie; en de
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het Verslag van de directie en de Overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening > De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische

Overige gegevens

---

alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening › Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er

---

gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 7 maart 2019

KPMG Accountants N.V.
A.J.H. Reijns RA

Nevenfuncties

Directie

De heer drs. B.A.A.M. van der Stee

- voorzitter Wim Schellekens Stichting
- lid raad van commissarissen Beheermaatschappij Schaarsbergen B.V.
- voorzitter Beleggingsadviescommissie DELA

Mevrouw drs. O. Bisschop
EMIM EMFC RC

- lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds PGB
- lid raad van toezicht Stichting Het Nederlandse pensioenfonds
- adviseur Stichting Pensioenfonds PNO Media,
- lid van de auditcommissie van Stichting Pensioenfonds Banden en Wielen

---

Commissarissen

De heer drs. L. Deuzeman

- voorzitter raad van commissarissen Intereffekt Funds N.V.
- voorzitter raad van commissarissen Monolith Fund N.V.
- lid Investeringsadviescommissie Monolith Fund
- voorzitter Stichting Administratiekantoor Monolith

Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA

- lid bestuur Stichting Algemeen Pensioenfonds STAP
- lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten
- lid raad van toezicht Kempen Capital Management Beleggingsfondsen
- member Shareholders' Responsibilities Committee International Corporate Governance Network (ICGN)
- member Editorial Board SHIFT TO Long Term Investing
- gastdocent governanceopleidingen Nyenrode Business Universiteit, Vrije Universiteit Amsterdam
- affiliated member Nyenrode Corporate Governance Instituut
- Senior Fellow ICFG - Erasmus School of Law
- lid Tuchtcommissie DSI
- chair of Best Practice Principles for Shareholder Voting Research & Analysis

De heer drs. W.F.C. Cramer

- lid RvC Garantibank Internationaal, voorzitter Risk Committee
- voorzitter RvC Friese Ontwikkelingsmaatschappij B.V.
- voorzitter RvC PC Uitvaart B.V.
- voorzitter RvC Koopman Logistics Groep B.V.
- lid RvC DFCU Bank Ltd. Kampala/Uganda
- voorzitter Risk & Credit Committee, lid ALCO

'De omgeving van Blue Sky Group is in beweging. 2018 stond grotendeels in het teken van de ontwikkeling van een nieuwe langetermijnstrategie.'